

Χριστιανισμός: ηθικισμός ή ηθική υπέρβαση; (Παναγιώτης Σιαχάμης, τελειόφοιτος Πατριαρχικής Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Κρήτης)

[/ Πεμπτούσια](#)

Παγιωμένη αντίληψη αποτελεί για πολλούς, πως η Εκκλησία και ο Χριστιανισμός κατ' επέκταση, συμβάλλουν στην ηθική βελτίωση του ανθρώπου και αυτό διότι κάθε χριστιανός καλείται να ακολουθήσει ορισμένες αρχές, οι οποίες τον κρατούν δέσμιο από κάθε ηθική παρέκκλιση .

Η άποψη αυτή θα ήταν καταδικαστέα εάν έμενε μόνο στην ηθική διάσταση και αυτό, διότι τα μηνύματα του Ευαγγελίου δεν λαμβάνονται ως κανόνες ηθικής συμπεριφοράς, ως ένας κώδικας ρυθμιστικών κανόνων δηλαδή, που διέπουν χριστιανικές κοινότητες, αλλά ανυψώνουν τον άνθρωπο και τον διαβεβαιώνουν για την σωτηρία και τη λύτρωσή του.

Ο όρος

«ηθική» απαντάται στα αρχαιοελληνικά ακόμη χρόνια. Ο Αριστοτέλης μιλά για την ηθική αρετή και για τη σχέση της με το «έθος», τη συνήθεια δηλαδή και αποσαφηνίζει τις καλές από τις κακές συνήθειες-έξεις, με βάση την κοινωνία. Αργότερα, στα πρώτα Χριστιανικά χρόνια, αλλά και πιο μετά οι Πατέρες μιλούν για μια ηθική, η οποία μυεί τον άνθρωπο στην κατά Θεό ζωή.

Το γεγονός της υπέρβασης της ηθικής συναντάται στο ίδιο το Ευαγγέλιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το περιστατικό της γυναίκας που είχε μοιχεύσει. Εκεί βλέπουμε τους Γραμματείς και τους Φαρισαίους να θέλουν τον λιθοβολισμό της, με τον Χριστό να απαντάει τη γνωστή φράση: «ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος βαλέτω λίθον ἐπ' αὐτήν». Με τα λόγια αυτά ο Χριστός δεν παραβλέπει την αμαρτία της γυναίκας, αλλά την σχετικοποιεί συγκριτικά με τα αμαρτήματα των άλλων.

Ο Χριστός δεν ήρθε να καταργήσει το Μωσαϊκό Νόμο, αλλά να του δώσει νέο περιεχόμενο και να κάνει τους ανθρώπους να μην σκέπτονται νομικά-φαρισαϊκά, αλλά να ζουν μέσα στη Χάρη του Θεού. Έτσι, σε πολλά περιστατικά του Ευαγγελίου βλέπουμε τον Χριστό να συναναστρέφεται με κοινωνικά περιθωριοποιημένα πρόσωπα, με σκοπό την πνευματική κατά βάση θεραπεία τους, χωρίς να επικροτεί την εμμονή στα λάθη. Γι' αυτό άλλωστε μετά από κάθε θεραπεία και άφεση αμαρτιών, προσέθετε το: «πορεύου εἰς εἰρήνην» ή το: «μηκέτι ἁμάρτανε». Για τους Φαρισαίους, η τιμωρία των ἐν λόγῳ ἀνθρώπων ἦταν ηθική,

διότι αυτό αντιλαμβάνονταν ως πρόπον βάσει του Νόμου. Άλλωστε όπως προείπαμε, η ηθική διαμορφώνεται από το κοινωνικό σύνολο σε όποια εποχή κι αν ζει ο άνθρωπος με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Βέβαια, η ιστορία μαρτυρεί πως όπου αυξήθηκε ο ηθικισμός, η αθεία κάλπασε.

Ο Χριστός όμως κάνει την υπέρβαση και σπάει το ηθικό κατεστημένο! Η υπέρβαση της Θεϊκής Του αγάπης, η οποία δεν περιορίζεται και δεν μπαίνει σε ηθικιστικά καλούπια, αλλά κορυφώνεται, όταν συγχωρεί έναν ληστή ενώ είναι πάνω στον Σταυρό, και εγκαινιάζει με την Σταυρική Του θυσία τη Βασιλεία του Θεού . Μεγαλύτερη απόδειξη της αγάπης Του δεν θα μπορούσε να ήταν κάτι άλλο από το να συγχωρέσει έναν ληστή (όχι απλά κλέφτη, αλλά μάλλον και φονιά) και να τον διαβεβαιώσει για την θέση του στον Παράδεισο! Η μετάνοια του ληστή και η επίγνωσή του ήταν και το «εισιτήριο» του Παραδείσου. Το γεγονός αυτό δεν σημαίνει και επιβράβευση των έως τότε ανήθικων πράξεων του ληστή, και αυτό διότι ο Χριστός δεν τον κρίνει με κριτήρια ηθικά, αλλά ως Θεός αγάπης, τον συγχωρεί για την επίγνωσή του έστω και την έσχατη στιγμή.

Άραγε η πράξη συγχώρησης του ληστή απ' τον Χριστό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ηθική με κοινωνικά κριτήρια περί δικαίου; Ίσως όχι, και αυτό διότι πολύ απλά η κρίση του Θεού δεν έχει τιμωρητική διάθεση, αλλά σωτηριολογική. Επαλήθευση του συλλογισμού αυτού, τα ίδια τα λόγια του Χριστού: «οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον» . Η δικαιοσύνη του Θεού είναι ανώτερη από των ανθρώπων, διότι ο Θεός κρίνει με αγάπη. Άλλωστε, η εμπειρία της Εκκλησίας, καταθέτει αναρίθμητα ανάλογα περιστατικά ηθικής κατάπτωσης ανθρώπων, οι οποίοι όμως από μεγάλοι αμαρτωλοί, έγιναν μεγάλοι άγιοι.

Το συμπέρασμα το οποίο γεννάται είναι πως όπου υπάρχει επίγνωση και αγάπη ανιδιοτελής και απροϋπόθετη όπως ο Χριστός τη δίδαξε, τότε η ηθική, πολλώ δε μάλλον ο ηθικισμός, παραμερίζονται για να ενωθεί ο άνθρωπος με τον Θεό . Η Εκκλησία λοιπόν, είναι κάτι πολύ παραπάνω από ένα «ηθικό κλαμπ», ίσως αν τολμούσαμε, θα λέγαμε πως είναι μία: «αμαρτωλών Εκκλησία» που δεν εμμένει στην κοσμική ηθική, αλλά προσβλέπει σε κάτι πολύ ανώτερο από απλές κοινωνικές αξίες.